

بررسی اهمیت استحکام درونی قدرت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
امیر اشکان اسکندرزاده^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۲۲

چکیده

با تحولاتی که در بازیگران و کنشگران اصلی جنگ‌ها رخ داده، شیوه‌های جنگیدن نیز دچار تغییر شده است. بنابراین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به عنوان اصلی‌ترین رکن دفاعی و امنیتی در کشور، در حال و آینده باید قدرت دفاعی و بازدارندگی خود را حفظ نموده و ساخت درونی قدرت خود را مستحکم نمایند؛ لذا این پژوهش با هدف تبیین استحکام ساخت درونی قدرت برای نیروهای مسلح آینده با استفاده از فرمایشات مقام معظم رهبری انجام شده است. این تحقیق با استفاده از روش تحلیل مضمون، چهار مضمون «نیروی انسانی دانشی، انقلابی، بصیر، معنوی، بلند همت»، «نظام تربیتی شهادت طلبانه»، «قدرت نظامی با فناوری‌های لبه دانشی»، «مردم پایه با اتحاد همه جانبه مردم، مسئولان و نخبگان» را ارائه نموده است.

واژگان کلیدی: نیروهای مسلح، قدرت درونی، منظومه فکری، مقام معظم رهبری.

^۱ - دکتری حرفه‌ای دامپزشکی، پژوهشگر، دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کرمان - ۰۹۱۲۰۶۷۱۰۸۰

مقدمه

تداوم بی اعتمادی بین کشورها و رشد تهدیدات امنیتی جدید، منجر به پیچیدگی محیط امنیتی جهانی شده است (زارع، ۱۳۸۸: ۸). پیچیدگی‌های محیط امنیتی نوین و عدم قطعیت پیوند خورده با آن، پیش بینی رفتار دولت‌ها را بسیار مشکل کرده است و موجب شده که تلاش برای به حداکثر رساندن توان و قدرت مقابله با این تهدیدات نوین و جنگ‌های احتمالی جدید افزایش یابد. به‌طور مثال چین با درک تحولات جدید در حوزه جنگ تلاش نموده تا در سه حوزه مشخص شامل تغییر رفتار نظامیان خود و به کارگیری سربازان حرفه‌ای و دانش محور و تغییر در ابزارهای جنگ و مدرنیزاسیون ساختار تکنولوژی و تجهیزاتی خود در سیستم‌های دفاعی خود متحول شده و سمت شکل‌های جدید جنگ به خصوص جنگ‌های اطلاعاتی و حملات سایبری به سیستم‌های نفوذ پذیر نظامی رقیب و غافل‌گیری استراتژیک آن‌ها سوق یابد (رضایی و همکار، ۱۳۹۱: ۱۷۸-۱۷۷).

در این فضای به شدت تغییرپذیر و نامطمئن، آمادگی برای پذیرش وقوع جنگ‌های آینده مبتنی بر تکامل اندیشه‌های نظامی، تاکتیک‌ها و فناوری پیشرفته یک ضرورت ملی و حتمی است، اما با توجه به پیچیدگی، عدم قطعیت و ابهام در نوع و کیفیت و چگونگی جنگ‌های آینده لازم است در جهت آمادگی دفاعی و حفظ اقتدار نظامی بر اساس مقابله بموقع با چالش‌ها و جنگ‌های احتمالی آینده، برای جلوگیری از غفلت راهبردی و نیز غافلگیر شدن گام برداشت، بنابراین بررسی اندیشه‌های مقام معظم رهبری در باب ضرورت تحول در نیروهای مسلح آینده با هدف ایجاد آمادگی در مقابل تهدیدات آینده می‌تواند ادبیات جدیدی را ارائه دهد. بر این اساس مساله این پژوهش، تبیین استحکام

ساخت درونی برای نیروهای مسلح از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به عنوان فرماندهی معظم کل قوا است.

مرور مبانی نظری و پیشینه پژوهش

قدرت ملی: قدرت در اصل به توان و استعداد انسان برای انجام کاری که مطلوب اوست اطلاق می‌شود. از منظر سیاسی قدرت عبارت است از عواملی که یک بازیگر را قادر می‌سازد تا رفتار بازیگران دیگر را در نفوذ خود قرار دهد. براین اساس بازیگران می‌توانند ملت‌ها، کشورها و سایر گروه‌ها را در انجام اقدامی مشخص و یا جلوگیری از آن تحت نفوذ قرار دهند (گلاسنر^۱، ۲۰۰۴: ۲۱۶).

زمانی که قدرت در قالب افراد یک جامعه مد نظر باشد، می‌توان توانایی‌های جامعه را قدرت ملی آن جامعه نامید. قدرت ملی «توانایی، قابلیت و ظرفیت یک ملت و یک کشور برای استفاده از منابع مادی و معنوی خود با هدف اعمال اراده ملی و تحصیل اهداف و منافع ملی» می‌باشد (حافظ نیا، ۱۳۸۶: ۴۶). ملت‌ها، آرمان‌ها و منافع متعددی دارند که برآورده شدن آن‌ها تابعی از سطح و چگونگی قدرت ملی به ویژه در مقایسه با سایر کشورهاست. اگر کشوری از قدرت ملی بالایی برخوردار باشد، می‌تواند خواسته‌های خود را بدون مانع تأمین کند. می‌توان گفت بین قدرت ملی یک کشور و میزان نقش آفرینی آن کشور در روابط بین الملل، رابطه مستقیمی وجود دارد (زرقانی، ۱۳۸۸: ۱۱۱)

منابع قدرت مدام در حال تغییر است، بدین معنی که در هر دوره و شرایطی از تاریخ بشری یک یا چند منبع در توانایی و افزایش قدرت تأثیر گذار بوده است. در اروپای قرن هجدهم جمعیت منبع عمده‌ای برای قدرت محسوب می‌شد. مدتی بعد وسعت سرزمین و

^۱ - Glassner

سپس اهمیت صنعت و شبکه‌های ریلی مطرح شد. در ابتدای نیمه دوم قرن بیستم علوم و فناوری پیشرفته در صنعت و سلاح هسته‌ای به عنوان منابع قدرت مطرح گردید. قرن بیست و یکم با توجه به افزایش نقش اطلاعاتی و سازمانی قدرت، حجم اطلاعات در دسترس، افزایش بیشتری پیدا خواهد کرد و در این میان، توانایی سازمانی برای واکنش سریع و نرمش پذیر (قدرت نرم) به منبعی عمده برای قدرت تبدیل خواهد شد.

ساخت درونی قدرت

استحکام ساخت درونی یکی از ضرورت‌های راهبردی است که مقام معظم رهبری همواره بر آن تأکید داشتند و آن را در قالب رهیافت بهینه سازی ساختار مورد اشاره قرار دادند. به عبارت دیگر، استحکام ساخت درونی به معنای این است که حوزه‌های راهبردی بتوانند در سه فضای اجتماعی، سیاسی و نظامی در یک کلیت قرار بگیرند. بر مبنای این فرض زمانی استحکام ساخت درونی حاصل می‌شود که نظام سیاسی و نیروهای مسلح ماهیت کار کردی داشته باشند و بین نقش، سازمان و کارکرد آن‌ها هماهنگی به وجود آید. استحکام ساخت درونی، نیرویی است که یک جامعه متشکل از عناصر و اجزاء مختلف و متعدد، آن را به عنوان سیستم با ساختار در کنار یکدیگر حفظ می‌کند تا بتواند به مطلوبیت ذاتی خود که همانا توانایی مقابله با ستیز محیط است دست یابد. رصد بیانات، فرمایش‌ها و تدابیر ابلاغی مقام معظم رهبری ده آلمانی در طی سال‌های اخیر نشان می‌دهد همواره بر تحکیم ساخت درونی نظام و تقویت اقتدار درون زا تأکید نموده‌اند (کشتکار و همکارش، ۱۳۹۴).

استحکام بخشی ساخت درونی قدرت به معنای تقویت تمامی عناصر سخت افزاری و نرم افزاری قدرت درونی در هر کشوری از جمله بدیهیات اولیه برای مصون ماندن از تکانه‌ها

و نوسانات بین‌المللی و همچنین از لوازم اساسی برای پیشبرد کارهای مملکتی به شمار می‌رود؛ مملکت نیز برای حفظ انسجام خود و اجرای بهینه کارویژه‌های اساسی خود به حداقلی از انرژی و ظرفیت نیاز دارد که از آن به استحکام یافتگی ساخت درونی تعبیر می‌شود. بنابراین مشخص است که استحکام یافتگی ساخت درونی لازمه حفظ ساختار جامعه و پایه‌ای اساسی برای کارویژه‌های حفظ همبستگی اجتماعی، تطبیق با وضعیت متحول محیطی، دستیابی به اهداف حل منازعه و غیره است که از آن‌ها به عنوان کارویژه‌های اساسی نظام اجتماعی نام می‌برند (قربانی، ۱۳۹۴: ۱).

پیچیدگی مرکب

پیچیدگی مرکب نوعی پیچیدگی است که در شاکله و دستگاه شناختی کنشگران اتفاق می‌افتد و عامل وقوع غفلت‌های راهبردی و در نهایت غافل‌گیری در مواجهه با بحران یا تهدید خواهد شد. گاهی همه مشکلات را می‌بینیم و از آن به فغان آمده‌ایم اما هنگام فهم مساله و حل آن، از آن دور می‌افتیم. منظور گونه‌ای از پیچیدگی است که کنشگران آن را احساس نمی‌کنند. در واقع نقاط کوری وجود دارد که کنشگر آن را نمی‌بیند و این غفلت در آینده موجب شکست سیاست‌ها می‌شود (فرتوک زاده و همکارش، ۱۳۹۴).

در باب ارتقاء امنیت و قدرت ملی جمهوری اسلامی ایران دو رویکرد می‌تواند اتخاذ شود:

۱- رویکرد تهدید محور: این رویکرد واکنشی و پرهزینه است و امکان غافل‌گیری با ایجاد تنوع و تکثر کانون‌های تهدید وجود دارد. ۲- رویکرد ساخت درونی قدرت (قابلیت محور) که دارای ویژگی‌های زیر است:

- محصور در یک تهدید مشخص نیست.

- علاوه بر نگاه به بیرون، نگاه عمیق به درون دارد.

- دائما به منابع راهبردی و مضمون‌های قابلیت ساز توجه دارد.

تمرکز این رویکرد بیش از آنکه متوجه نام دشمنان و مکان درگیری با آنها باشد؛ بر چگونگی شکست دادن طیف گسترده‌ای از قابلیت‌ها و توانمندی‌های مورد استفاده هر دشمن و همچنین تعیین توانمندی‌های لازم و مورد نیاز جهت مقابله با هرگونه درگیری یا بحران استوار است. در این رویکرد با تقویت چرخه‌های قابلیت ساز ملی به محض بروز علائم تهدید، امکان بازآرایی قابلیت‌ها در برابر تهدید نوظهور وجود دارد (فرتوک زاده و همکارش، ۱۳۹۴).

با عنایت به مطالب بیان شده، شرایط و وضعیت دفاعی آینده کشور دارای پیچیدگی مرکب است و اگر نتوانیم آن را رمزگشایی نماییم در آینده با دو نوع پیچیدگی مواجه می‌شویم پیچیدگی درون‌زا یا همان غفلت‌های راهبردی در حوزه دفاعی و پیچیدگی برون‌زا یا غافل‌گیری از طرف دشمنان و هم‌پیمانانشان؛ لذا نیاز است که پیچیدگی‌های مرکب محیط راهبردی جدید به درستی و بطور علمی شناسایی و رمزگشایی شوند و نیز بایستی قابلیت‌های موجود و قابلیت‌های مورد نیاز شرایط آینده شناسایی شوند.

روش شناسی

یک تحقیق شامل جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل آنها با استفاده از یک روش مناسب است. این پژوهش از نظر راهبرد کیفی و بر مبنای هدف، بنیادی است و بر حسب طرح تحقیق، توصیفی محسوب می‌شود. داده‌های تحقیق از بیانات فرماندهی معظم کل قوا در مورد موضوع ساخت درونی قدرت استخراج شده و برای تجزیه و تحلیل متن بیانات از روش تحلیل تم با تحلیل مضمون که در تحقیقات کیفی کاربرد گسترده‌ای دارد، استفاده شده است. همچنین جمع‌آوری داده‌ها با روش کتابخانه‌ای و استفاده از سایت بیانات رهبر معظم انقلاب و فیش برداری از فرمایشات ایشان انجام شده است.

جامعه آماری کلیه فرمایشات فرماندهی معظم کل قوا و نمونه آماری بیانات ایشان در مورد ساخت درونی و قدرت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و روش نمونه گیری، هدفمند است. قلمرو زمانی تحقیق مربوط به سخنرانی‌ها و بیانات مقام معظم رهبری در فاصله سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۶ بوده و قلمرو مکانی فرمایشاتی است که در جمع نیروهای مسلح، مسئولان نظام و مردم بیان گردیده اند. تحلیل مضمون، یکی از روش‌های کارآمد تحلیل کیفی است (براین^۱، ۲۰۰۶) و شبکه مضامین یکی از شیوه‌های تحلیل مضمون به شمار می‌آید که در این پژوهش به عنوان روش تحقیق استفاده شده است. شبکه مضامین، بر اساس یک فرآیند مشخص، مضامین پایه (پایین‌ترین سطح قضایای پدیده)، مضامین سازمان دهنده (مضامین پایه‌ای دسته بندی و خلاصه شده به اصول مجردتر و انتزاعی‌تر) و مضامین فراگیر (استعاره‌های اساسی و مضامین حاکم بر کل متن) را استخراج نموده و آن‌ها را به صورت گرافیکی و شبیه تارنما نشان می‌دهد (شیخ زاده و همکاران، ۱۳۹۰) تحلیل شبکه مضمون به سه بخش اصلی تقسیم می‌شود: تجزیه متن، اکتشاف متن و یکپارچه کردن اکتشاف‌ها (آترید، استرلینگ^۲، ۲۰۰۱).

مراحل تنظیم شبکه مضمون در جدول شماره (۱) نشان داده شده است:

جدول (۱): مراحل تنظیم شبکه مضمونی (آترید، استرلینگ، ۲۰۰۱).

مرحله تحلیلی	گام	اقدام
الف) تجزیه متن	کد گذاری	تهیه یک چارچوب کدگذاری با تجزیه متن
	تعریف مضامین	استخراج و تصحیح مضامین
	ساختن شبکه‌های مضمونی	۱. یافتن مضامین پایه ای ۲. بازآرایی مضامین پایه‌ای برای

^۱ - Brain

^۲ - Attride & Stirling

مرحله تحلیلی	گام	اقدام
		یافتن مضامین سازمان دهنده ۳. استخراج مضمون فراگیر
(ب) کشف متن		توصیف و کشف شبکه‌های مضمونی
		خلاصه کردن شبکه‌های مضمونی
(ج) یکپارچه سازی کشف ها		توصیف الگوها

یافته‌های تحقیق

در مرحله اول با قیش برداری از متن بیانات و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری، نقل قول‌های ایشان در مورد استحکام ساخت درونی قدرت انتخاب شده و کدگذاری می‌شوند. در ادامه هر کدام از این نقل قول‌ها حاوی مضمونی است که با خواندن آن متن، به طور مستقیم به ذهن می‌آید و سایر مراحل ارائه شده در بالا به شرح جداول (۲) و (۳) انجام می‌شود:

جدول (۲): تبدیل نقل قول به مضامین پایه‌ای

مضمون پایه ای	فیش برداری از متن بیانات	آدرس
استحکام به خاطر تجهیزات معنوی است.	جمهوری اسلامی با اقتدار کامل ایستاده بعد از این هم همین جور خواهد بود. این را همه بدانند که جمهوری اسلامی مستحکم ایستاده است و این به خاطر تجهیزات مادی نیست. تجهیزات مادی نقش اساسی و تعیین کننده ندارند. چیزهای دیگری وجود دارد، و آن تجهیزات معنوی است؛ آن عزم و آن راه‌های استحکام درونی دل‌های یکایک آحاد مردم است. آن قدرت تربیت جوان‌هایی است که در این طوفان عجیب فساد - جمهوری اسلامی، قدرت اسلامی،	بیانات در دیدار خانواده‌های شهدای مرزبان و مدافع حرم
استحکام به خاطر عزم و اراده است.		
رامه‌های استحکام درونی دل‌های یکایک آحاد مردم است.		
تربیت جوانانی با روح شهادت ایجاد استحکام می‌کند.		

مضمون پایه ای	فیش برداری از متن بیانات	آدرس
	<p>و نظام اسلامی می‌تواند این جور جوان‌هایی را تربیت کند و امروز تربیت کرده و هستند و روح این قدرت هم روح همین شهادت است (۹۶/۳/۲۸)</p>	
<p>منظور از «قوه» فقط قوه نظامی نیست و البته قوه نظامی هم هست.</p> <p>از لحاظ علمی خودتان را قوی کنید.</p> <p>از لحاظ فناوری خودتان را قوی کنید.</p> <p>از لحاظ تولید داخلی قوی کنید.</p> <p>از لحاظ کشف ظرفیت‌های فراوانی که در این کشور هست قوی کنید.</p>	<p>در آیه ی شریفه‌ی و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه» به احتمال زیاد متطور از قوه فقط قوه نظامی نیست البته قوه نظامی هم هست اما فقط قوه نظامی نیست. معنای این استحکام ساخت داخلی کشور این است. از لحاظ علمی خودتان را قوی کنید. از لحاظ کشف ظرفیت‌های فراوانی که در این کشور هست قوی کنید.</p> <p>(۹۵/۱۱/۲۷)</p>	<p>بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی</p>
<p>استحکام سیاسی هم استحکام اقتصادی، هم استحکام فرهنگی، استحکام روحی و روانی</p> <p>استحکام نخبگان و مسئولان</p> <p>جوان‌های عزیز ما بایستی این رویش مبارک روحیه انقلابی را ادامه بدهند.</p> <p>مسئله کشور، جهت‌گیری انقلابی است.</p> <p>مسئله ی کشور، اقتصاد است.</p> <p>مسئله ی کشور، پیشرفت علمی است.</p>	<p>راه عبور از همه‌ی مشکلات - چه در این دوره چه در پنجاه سال دیگر، این است که کشور از درون مستحکم باشد، هم استحکام سیاسی، استحکام اقتصادی، استحکام فرهنگی، استحکام روحی و روانی افراد، بخصوص نخبگان و بخصوص مسئولان ارشد کشور. جوان‌های عزیز ما بایستی این رویش مبارک روحیه‌ی انقلابی را ادامه بدهند. مسئله‌ی کشور، جهت‌گیری انقلابی، اقتصاد، پیشرفت، علمی، اتحاد و انسجام آحاد ملت است.</p>	<p>بیانات در دیدار مردم اصفهان</p>

مضمون پایه ای	فیش برداری از متن بیانات	آدرس
مسئله ی کشور، انسجام آحاد ملت است.	(۹۱/۸/۲۶)	
اگر چنانچه دشمنی به شما حمله کرد. شما بر اثر کمبود امکانات، کمبود سلاح و مهمات. کمبود آمادگی، خسارت تحمل نکنید.	خصوصیتی که باید نیروهای مسلح ما به آن توجه داشته باشند، مسئله عمل به آیهی شریفه‌ی و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدو الله و عدوکم است. معنای این آیه این است که غافلگیر نشوید معنایش این است که اگر چنانچه دشمنی به شما حمله کرد. شما بر اثر کمبود امکانات، کمبود سلاح و مهمات. کمبود آمادگی، خسارت تحمل نکنید که خسارت شما خسارت ملت است. خسارت شما خسارت اسلام است (۹۴/۱/۳۰)	بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان
علاج مقابله با دشمن تکیه به اقتدار ملی است.	علاج مقابله با این دشمنی هم فقط یک چیز است و آن تکیه به اقتدار ملی و به توان داخلی ملی و مستحکم کردن هرچه بیشتر ساخت درونی کشور است هرچه در این زمینه‌ها کار بکنیم، کم است. (۹۲/۱۱/۲۸)	بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی
باید به پیشرفت در تسلیحات و آمادگی رزمی ادامه داد.	آنچه من تأکید می‌کنم این است که پیشرفتهای کشور در زمینه‌های تسلیحاتی و در زمینه‌های آمادگی‌های رزمی باید همچنان طریق پیشرفت را ادامه بدهد. (۹۴/۱/۳۰)	دیدار جمعی از فرماندهان

مضمون پایه ای	فیش برداری از متن بیانات	آدرس
نیروهای مسلح بایستی حفظ بصیرت و جهت گیری صحیح، روحیه خوب و آمادگی رزمی را حفظ نمایند	حفظ بصیرت، حفظ جهت گیری صحیح آمادگی‌های لازم، روحیه ی خوب و افزایش روزافزون تجهیزات و امکانات و آمادگی‌های رزمی یکی از کارهای اساسی است که نیروهای مسلح بایستی داشته باشند. (۹۴/۱/۳۰)	دیدار جمعی از فرماندهان
نیروهای مسلح حصار مستحکم در مقابل دشمنان آینده خواهند بود.	ارتش و سپاه و بسیج و نیروی انتظامی و همه ی کسانی که در ارتباط با نیروهای مسلح هستند. این را وظیفه‌ی خود بدانند که حصار مستحکمی در مقابل توطئه‌های دشمنان و شرارت دشمنان علیه ملت ایران خواهند بود. (۹۲/۷/۱۳)	مراسم تحلیف دانشجویان
نوآوری و ابتکار و نیروی انسانی دل پاک و مستعد عامل پیشبرد است.	"نوآوری، ابتکار، استفاده از دل‌های پاک و نیروهای با استعداد عمیق، می‌تواند روز به روز شما را پیش ببرد. (۸۲/۶/۲۹)	مراسم دانش آموختگی
قدرت نظامی واجب‌ترین واجبه‌ها برای کشور است.	قدرت نظامی برای کشوری که مورد تهدید قدرتهاست از واجب‌ترین واجبه‌هاست. (۷۶/۷/۵)	در مانور ذوالفقار
استحکام و اقتدار نیروهای مسلح عامل حفظ امنیت خارجی است	ما بدون آن که کسی را تهدید نکنیم، استحکام و اقتدار نیروهای مسلح را مهم‌ترین عامل در راه حفظ امنیت خارجی ملت و جمهوری اسلامی ایران می‌دانیم. وظیفه‌ی همه مسئولان می‌دانیم که در راه اقتدار نیروهای مسلح تلاش کنند. استحکام این نیروها	مراسم تحلیف دانشجویان

مضمون پایه ای	فیش برداری از متن بیانات	آدرس
	را در برنامه‌های خودشان قرار دهند. (۹۲/۷/۱۳)	
برای تداوم عزت ملی و اقتدار بین‌المللی باید آمادگی در همه عرصه‌ها و بویژه عرصه رزم نظامی آمادگی داشت.	خود را برای تداوم این عزت ملی و اقتدار بین‌المللی آماده نگه دارید. همه باید آماده باشیم. همه باید برای حفظ ارزش‌های والای ماندگار در طول تاریخ خود را آماده نگه دارند. در عرصه علم در عرصه کار در عرصه صنعت در عرصه مدیریت و سیاست و در نوک پیکان برای دفاع ملی، نیروهای مسلح عرصه رزم نظامی (۹۰/۸/۱۹)	مراسم تحلیف دانشجویان
ساخت استحکام نظام و اتحاد ملی و نزدیکی دل‌ها بزرگترین بازدارنده هستند.	ما مطمئنیم که ساخت مستحکم نظام جمهوری اسلامی و اتحاد ملی و نزدیکی دل‌ها میان آحاد ملت بزرگ‌ترین بازدارنده است. همه موظفند این ساخت استوار و مستحکم را حفظ کنند و استحکام بیشتری به آن ببخشند. (۹۰/۸/۱۹)	مراسم تحلیف دانشجویان

در ادامه مضامین سازمان دهنده و مضامین فراگیر مطابق جدول شماره (۳)، استخراج

می‌شود:

جدول (۳): تبدیل مضمون پایه‌ای به سازمان دهنده و فراگیر

مضمون پایه ای	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
استحکام به خاطر تجهیزات معنوی است	استحکام در معنویت	قدرت معنوی
استحکام به خاطر عزم و اراده است	استحکام در عزم و اراده	بلند همتی

مضمون پایه ای	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
راه‌های استحکام درونی دل‌های یکایک آحاد مردم است	همدلی ملت	اتحاد ملی
تربیت جوانانی با روح شهادت ایجاد استحکام می‌کند	روحیه شهادت طلبی	نظام تربیتی شهادت طلبانه
منظور از قوه فقط قوه نظامی نیست البته قوه نظامی هم هست.	قوه ی نظامی	قدرت نظامی
از لحاظ علمی خودتان را قوی کنید	رشد دانشی	قدرت دانش محور
از لحاظ فناوری خودتان را قوی کنید	رشد فناوری ها	قدرت با فناوری پیشرفته
از لحاظ تولید داخلی قوی کنید	اقتصاد مقاومتی	قدرت اقتصادی
از لحاظ کشف ظرفیت‌های فراوانی که در این کشور هست قوی کنید	کشف ظرفیت‌های داخلی	قدرت همه جانبه
استحکام سیاسی، هم استحکام اقتصادی، هم استحکام فرهنگی استحکام روحی و روانی	استحکام همه جانبه	قدرت همه جانبه
استحکام تخیگان و مسئولان	اتحاد مردم تخیگان و مسئولان	اتحاد ملی
جوان ها	رویش رویش روحیه انقلابی در جوانان	نیروی انسانی انقلابی
مسئله کشور جهت گیری انقلابی است	جهت گیری انقلابی	انقلابی گری
مسئله کشور اقتصاد است	اقتصاد مقاومتی	قدرت اقتصادی
مسئله ی کشور، پیشرفت علمی است	رشد دانشی	دانش محوری
مسئله ی کشور، انسجام آحاد ملت است	انسجام همه مردم	اتحاد ملی
باید به پیشرفت در تسلیحات و آمادگی رزمی ادامه داد.	پیشرفت تسلیحات، رشد آمادگی رزمی	قدرت نظامی

با استفاده از تحلیل مضمون بیانات رهبر معظم انقلاب، مضامین فراگیر در رابطه با استحکام ساخت درونی قدرت برای نیروهای مسلح آینده به شرح زیر ارائه می‌شود:

الف - نیروی انسانی دانشی، انقلابی، بصیر، معنوی، دارای عزم و همت بلند (نیروی مقاومت)

نیروی انسانی مهم‌ترین رکن نیروهای مسلح ما را تشکیل می‌دهد که برخورداری از نیروی انسانی انقلابی، بصیر، معنوی، دارای عزم و همت بلند قابلیت به نیروهای مسلح ما می‌دهد که هیچگاه دست از مقاومت نمی‌کشد.

ب- نظام تربیتی شهادت طلبانه

لازمه وجود نیروی انسانی انقلابی، بصیر، معنوی، دارای عزم و همت بلند، وجود نظام تربیتی، آموزشی شهادت طلبانه است.

ج- قدرت نظامی با فناوری‌های لبه دانشی

قدرت نظامی مجهز فناوری‌های متکی به دانش روز هم ایجاد بازدارندگی می‌نماید و هم در مقابل جنگ‌های احتمالی از غافل‌گیری سیستم دفاعی جلوگیری می‌نماید.

د- مردم پایه با اتحاد همه جانبه مردم، مسئولان و نخبگان

ملت همواره نقش کلیدی در حفظ یکپارچگی هر سرزمینی را داراست. اتحاد همه مردم، اقوام، مذاهب و به‌ویژه مسئولان و نخبگان جامعه موجب ایجاد یک پیشنهاد قوی برای نیروهای مسلح خواهد بود.

شکل (۱): استحکام ساخت درونی قدرت نیروهای مسلح آینده از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا



نتیجه گیری

امنیت ملی هر کشور، متکی به نیروهای مسلحی آماده، مجهز، با سطح آموزش بالا و دارای ایمان و هدف معنوی و معتقد به راهی است که در آن گام بر می دارند و البته این نیروی مسلح بایستی متکی به مردم باشد که دارای اتحاد باشند تا بتوانند بطور مداوم از آمادگی و شرایط لازم برای مواجهه با تهدیدات و مقابله با دشمنان برخوردار باشند. در این پژوهش پس از بررسی دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در زمینه استحکام ساخت درونی، با استفاده از روش شبکه مضامین، چهار مضمون «نیروی انسانی دانشی، انقلابی، بصیر، معنوی، بلند همت»، «نظام تربیتی شهادت طلبانه»، «قدرت نظامی با فناوری‌های لبه دانشی» و «مردم پایه با اتحاد همه جانبه مردم، مسئولان و نخبگان» استخراج گردید. برای نهادینه شدن مضامین بیان شده لازم است تا این مضامین در دانشگاه‌های نیروهای مسلح و مراکز آموزشی بصورت برنامه اجرایی درآید؛ لذا پیشنهاد می‌شود تا گروه‌های تخصصی در دانشگاه‌های نیروهای مسلح تشکیل گردند و برنامه جامع استحکام بخشی ساخت درونی نیروهای مسلح را تدوین نمایند.

منابع

- پردلی، محمدرضا. (۱۳۹۳)؛ بررسی روند اصلاحات ساختاری در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و نقش بازدارنده آن‌ها در حراست از امنیت ملی، هفتمین همایش مجازی بین‌المللی تحولات جدید ایران و جهان، قزوین. فصلنامه آینده پژوهی دفاعی، سال دوم، شماره ۶، پائیز ۱۳۹۶.
- حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۸۶)؛ قدرت و منافع ملی (مبانی، مفاهیم و روش‌های سنجش)، تهران: نشر انتخاب.
- رضایی، علی اکبر. و زارع، محمد. (۱۳۹۱)؛ چین و فرآیند انقلاب در امور نظامی، فصلنامه رهنامه سیاستگذاری، سال سوم، شماره دوم.
- زرقانی، سیدهادی. (۱۳۸۶)؛ مقدمه‌ای بر قدرت ملی: کارکردها، محاسبه و سنجش، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی. سایت آرشیو موضوعی بیانات رهبر معظم انقلاب.
- شیخ زاده، محمد. (۱۳۹۰)؛ تدوین الگوی رهبری خدمت‌گزار از دیدگاه امام خمینی (ره) و مقایسه آن با برخی از الگوهای رهبری خدمت‌گزار در مدیریت نوین، رساله دکتری، دانشگاه تهران.
- فاضلی نیا، نفیسه. (۱۳۸۵)؛ ژئوپلیتیک شیعه و مسئله امنیت ملی ایران، فصلنامه شیعه‌شناسی، سال چهارم، ش ۱۳.
- فرتوک زاده، حمیدرضا و وزیری، جواد. (۱۳۹۴)؛ گذار به اقتصاد مقاومتی، تهران: انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی، چاپ اول.
- قربانی، مصطفی. (۱۳۹۴)؛ استحکام بخشی ساخت درونی قدرت از دیدگاه امام خمینی (ره)، خبرگزاری فارس.

- کشتکار، مهران و حاتمی، حمیدرضا. (۱۳۹۴)؛ الگوی مفهومی مشارکت سازمان یافته مردمی برای تحقق استحکام ساخت درونی قدرت نظام، فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، سال هجدهم، شماره ۶۹.

- . Attride-Stirling, J. (۲۰۰۱). Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research, *Qualitative Research*, ۱ (۳): ۳۸۵-۴۰۵.
- . Braun, V. & Clarke, V. (۲۰۰۶). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, ۳ (۲): ۷۷-۱۰۱.
- . Glassner, M. (۲۰۰۴). *Political Geography*, Blak Hill.